No 64. 1846.




# DE TIJD.

## NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

*Dieu et mon droit.*

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dingsdags, Donderdags en Zaturdags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 3,00; voor de buitensteden ƒ 3,50; franco door het geheele Rijk. *Brieven*, *Gelden*, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

DINGSDAG, 24 NOVEMBER.



AMSTERDAM, 23 November.

Het huwelijk van den hertog van Montpensier met de zuster der koningin van Spanje draagt zijne vruchten. Het eerste gevolg van die vereeniging was en moest zijn, de verstoornis der goede en hoog geroemde verstandhouding tusschen Engeland en Frankrijk; deze kon onmogelijk blijven bestaan bij eene gebeurtenis, die den Engelschen invloed in Spanje door den Franschen deed vervangen, en behalve de politieke belangen van Engeland tevens zijne handels- en nijverheidsbetrekkingen met schade bedreigde. De kreten van verontwaardiging, de beleedigingen en personaliteiten door bijna alle groote Engelsche bladen, den koning van Frankrijk en zijn familie en de koninklijke familie van Madrid toegeworpen, zijn zoo vele bewijzen, dat Engeland zich bitter gegriefd gevoelt, en op eene of andere wijze vergelding zal vorderen, alvorens tot de verbrokene verstandhouding op nieuw toe te treden. Zal Frankrijk die verleenen? Zal eenig Fransch ministerie dat kunnen doen, zonder onmiddellijk de openbare opinie van de gansche natie tegen zich in het harnas te jagen? Want de hevigheid der engelsche pers heeft natuurlijk die der Fransche uitgelokt, en de wederzijds gewisselde beschuldigingen en beleedigingen hebben geen ander gevolg kunnen hebben, dan dat zij den ouden haat hebben opgewekt, dien Frankrijk en Engeland zich toedragen, en die slechts een oogenblik was ingesluimerd.

Uit een politiek oogpunt beschouwd, is dus eene toenadering bezwaarlijk geworden. Maar van den anderen kant is Engeland in zoo veel moeijelijkheden gewikkeld, en zijn zijne handels-belangen te gelijk met die van Frankrijk op zulke leest geschoeid, dat zij volstrektelijk het behoud van den vrede behoeven, wil men niet het grootste gedeelte der kapitalen op het spel zetten. De handels- of liever de speculatie-wereld, die in beide rijken groot is, zal het behoud van den vrede eischen. Maar op welke voorwaarde?

Er doen zich hier twee uitwegen voor. De eerste, dat Frankrijk door een handelstractaat zijne markt opent voor het Britsch fabrikaat. Engeland zal zich door zulk eene concessie gemakkelijk laten bevredigen, en de *Times* heeft hereids, met daarop een weinig te sterk aan te dringen, het vermoeden doen ontstaan, dat al het geschreeuw der Engelschen eigenlijk daarom alleen te doen is. Het zoude waarlijk eene schoone aanwinst voor Engeland zijn, als het zijne fabriekplaatsen ten koste van Frankrijk kon doen leven. Het gouvernement der Tuillerien zou welligt genegen zijn, zulk eene opoffering voor het behoud van Engelands gunst te doen, als het gelegenheid had, om de concessie van het Fransche volk te smokkelen. Maar bij de opgewondenheid, die er bestaat, zouden de fabriekanten goed spel hebben, om het volk tegen zulk eene concessie op te ruijen; zij zouden, en te regt, kunnen beweren, dat zij aan de Engelschen zijn verkocht. En in de daad zoodra had niet de *Times* op die handelsconcessiën aangedrongen, of onmiddellijk hebben verscheidenen onder de Franschen, die voor de vrijheid van den handel gestemd zijn, verklaard, dat zij zich tegen zulk een verdrag zouden verzetten, omdat het, in dit geval, eene vernedering van Frankrijk zoude zijn, dat niet vrijelijk, maar gedwongen, om de vriendschap van Engeland te koopen, tot de opening der havens zoude overgaan. Men ziet, deze uitweg is derhalve niet zonder groote moeijelijkheden in te gaan.

Het andere redmiddel zoude zijn, de val van lord Palmerston. En dien zullen de Engelschen bewerken, als zij vruchteloos alles zullen hebben uitgeput en de hoop zullen moeten opgeven, om concessiën van Frankrijk te erlangen. Want de moeijelijkheden, waartegen Engeland op dit oogenblik te kampen heeft, zijn zoo velerlei en van zoo grooten omvang; de speculatiën, welke het behoud van den vrede behoeven, zoo gewigtig, dat Engeland, wien het zelden om eer, maar altijd om voordeel te doen is, zich daartoe welligt zal laten brengen. Het is overigens toch reeds zigtbaar, dat lord Palmerston in het ministerie zeer los zit; als het noodig wordt, dan zal een voorwendsel gemakkelijk te vinden zijn, om hem geheel en al op zijde te stellen; maar dan zou hij waarschijnlijk het geheele kabinet met zich in zijnen val medeslepen.

Het tweede gevolg van het Spaansche huwelijk was de revolutie in Portugal. Wil Frankrijk in Spanje veilig zijn, dan moet het eveneens Portugal op het sleeptouw nemen, waarin de Engelschen zich sinds don Pedro hebben genesteld. De kabinetsverandering, welke aanleiding gegeven heeft tot de revolutie, was ten gunste van Frankrijk; immers het nieuwe ministerie was in Franschen geest. De Engelschen hebben dat niet lijdelijk aangezien. Een revolutie was de represaille van Engeland; en zij werd met zoo veel behendigheid en zoo sterk doorgezet, dat het Fransche gouvernement, althans in zijne bladen, verpligt was, de handeling der Koningin te desavoueeren, welke alleen ten zijnen voordeele had plaats gehad. Het was hard en ondankbaar tevens; maar de noodzakelijkheid gebood het, wilde men zich in Portugal, en bij weerkaatsing in Spanje, niet volkomen impopulair maken.

Ziedaar hoe Frankrijk tegen over Engeland staat. Maar ook bij de Noordsche Mogendheden heeft het Fransche kabinet zijne bitterheden gesmaakt. Wel is waar, zij schijnen het huwelijk van den Franschen prins te hebben geduld; maar niet zonder *revanche* te nemen. Gelijk dat huwelijk bij verrassing plaats had, zoo ook heeft men de Tuilleriën eene dubbele verrassing veroorzaakt, die groote bezorgheden achterlaat.

Al aanstonds heeft Oostenrijk de dynastie van Frankrijk hare bruilofsvreugde vergald. Naauwelijks was de hertog van Montpensier gehuwd, of de hertog van Bordeaux trad in den echt met eene nicht van den keizer van Oostenrijk, welke hem 120 millioenen franken aanbrengt. Het is een groote teleurstelling voor den tak der Orleans. Volgens geheime overeenkomsten bestond het plan, om den pretendent te noodzaken ongehuwd te blijven. Zoo zoude met hem de tak der Bourbon's zijn uitgestorven, en het regt op de kroon van Frankrijk zijn vervallen op den tak der Orleans, die haar reeds feitelijk bezit. Nu loopt men gevaar van de pretendenten van geslacht tot geslacht te zien voortduren, en daarmede van zelf het bezit van den troon in de familie der Orleans te verzwakken. Dat schijnbaar zoo onschuldig huwelijk van den hertog van Bordeaux is daarom een zwaard, dat boven het hoofd der Orleans is opgehangen, en des te meer dreigend is, omdat daarbij tegelijkertijd zulk een onnoemlijk fortuin in handen der pretendenten gebragt is.

Eindelijk het vierde gevolg van het Spaansche huwelijk is: de inlijving van Krakau in het Oostenrijksch keizerrijk, beraamd en voltrokken zonder voorkennis of goedkenning van Frankrijk en Engeland, die met Oostenrijk, Pruissen en Rusland de onafhankelijkheid van de kleine republiek door het traktaat van 1815 hadden gewaarborgd. De openbare verkrachting van dat traktaat ten spijt van twee contracterende mogendheden, die daarin niet zijn gekend, is eene gewigtige gebeurtenis, welke den grondslag van het openbaar staatsregt in Europa gansch verandert. Wij spreken daarover in het volgend nummer.

## BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

AMSTERDAM, 22 November.

Al hetgeen vroeger is gemeld, aangaande den maatregel door de mogendheden van het Noorden ten opzigte van Krakau genomen, bevestigt zich thans volkomen. »Op het oogenblik, dat wij schrijven, zegt het *Journ. de Brux.*, heeft de republiek Krakau opgehouden te bestaan. De Noordsche mogendheden hebben haar met eene pennestreek van de kaart van Europa weggewischt. De Weener tractaten hadden, op dat hoekje gronds nog eene schaduw der Poolsche nationaliteit laten bestaan, maar ook deze schaduw is thans verdwenen; het werk, in 1772 begonnen, is thans voltooid: *Er bestaat geen Polen meer!*

»Ware deze maatregel genomen door alle mogendheden, die het tractaat van Weenen hebben onderteekend, dan schoot den Polen niets over dan zich zonder morren daaraan te onderwerpen, doch wat is thans het geval. De kabinetten van Parijs en Londen hebben blijkbaar geen kennis gedragen van de aanstaande inlijving van Krakau bij de Oostenrijksche monarchie.

»In weerwil van Art. 6 en 7 van het tractaat van Weenen, waarin uitdrukkelijk Krakau wordt verklaard ten eeuwigen dagen te zullen zijn *eene vrije, onafhankelijke en volstrekt onzijdige stad*, onder de bescherming van Rusland, Pruisen en Oostenrijk, welke zich *verbinden*, die regten der vrije stad Krakau *ten allen tyde* te zullen *eerbiedigen* en doen eerbiedigen, en niet te zullen dulden, dat *ooit*, onder welk voorwendsel ook, een leger op deszelfs grondgebied worde gebragt; in weerwil van deze duidelijke bepalingen zijn het nu juist de beschermende mogendheden, die op deze heilige verdragen inbreuk maken. Wij willen niet beweren, dat de tractaten van Weenen *nimmer* voor eene wijziging vatbaar zouden zijn; de afscheiding van Nederland en België heeft van het tegendeel een voldingend bewijs geleverd, maar, wij herhalen het, de gevolmagtigden van alle mogendheden, die in 1815 op het Weener congres de traktaten onderteekend hebben, hadden, met algemeene toestemming die inlijving moeten bekrachtigen. Zullen Frankrijk en Engeland dit lijdelijk aanzien? Dit zou voorzeker eene verwaarloozing hunner waardigheid aanduiden."

De Fransche bladen spreken in hunne kolommen over de inlijving van Krakau. Het *Journal des Débats* neemt een artikel uit de *Times* over, waarin onder anderen deze zinsnede voorkomt: »Wij zullen zien, of Frankrijk de herleving van de staatkunde der heilige alliantie verlangt of bestrijdt." Het antwoordt daarop het volgende: »Wij beamen ten volle, hetgeen de *Times* zegt van de rol, welke wij in deze zaak moeten spelen; wij nemen het aan met het vertrouwen, dat iedereen in Frankrijk, volk, gouvernement en kamers, zulks zal begrijpen als wij; wij nemen het aan, niet alleen omdat van alle Europesche Staten, Frankrijk er het meeste belang bij heeft, om, na al de bewijzen van gematigdheid door hetzelve gegeven, door de anderen de tractaten van Weenen vernietigd te zien, maar ook omdat er in den grond van die zaak een ernstige kwestie ligt van vrijheid, van eer, van menschlievendheid en beschaving."

De *Presse* laat voor een oogenblik zijn denkbeeld van de overeenkomst met Rusland varen, en noemt deze daad der Noordsche mogendheden eene handtastelijke schending der heiligste tractaten.

Ook de overige Fransche bladen toonen om strijd hunne verontwaardiging over deze openlijke miskenning, de beide hoven aangedaan. De *Epoque*, die, zoo als men weet, onder den invloed van den heer Guizot geschreven wordt, verklaart, dat de drie Noordsche mogendheden, door het afscheuren van dit hoekje van de Weener tractaten, aan Frankrijk alle vrijheid gelaten hebben, om, in geval het zulks in zijn belang dienstig achtte, Maintz en de Rijnoevers weder met zijn grondgebied te vereenigen.

Toen in den afgeloopen zomer Krakau door de Oostenrijksche troepen bezet werd, dacht men, dat het slechts eene tijdelijke bezetting gold. Dit belette echter niet, dat de heeren Guizot in de zitting van 2 Julij van de kamer der afgevaardigden, en lord Palmerston, in die van 17 Augustus van het Lagerhuis, deswege geïnterpelleerd, het bezetten van Krakau een Europeesch vraagpunt noemden, en verklaarden, dat de schending van dit klein gedeelte van de overeenkomsten van Weenen, de verbreking van het geheel tractaat zou kunnen na zich slepen.

Men zegt, dat te Parijs een ministerraad is vergaderd om zich aangaande den inhoud van eene protestatie aan de drie mogendheden te verstaan. Frankrijk schijnt dus besloten te hebben alléén te protesteren. De laatste Engelsche dagbladen nemen het stilzwijgen in acht.

De *Augsb. Zeitung* wilde beweren, dat de oprigting van de republiek Krakau slechts eene *proef* van de drie mogendheden geweest was, waarvan zij altijd bevoegd waren terug te komen. Men heeft echter in Europa nooit van zulk eene overeenkomst hooren gewagen, en, heeft zij al bestaan, dan nog hebben Frankrijk en Engeland zich daaraan niet te storen. Ook zij hebben de regten van Krakau gewaarborgd.

De *Frankf. Postzeitung* zegt, dat de onmiddelijke inlijving van Krakau op uitdrukkelijk bevel des keizers is geschied. De *Augsb. Zeitung* wil weten, dat Gallicië in een oostelijk en westelijk gedeelte zal gescheiden worden, en dat Krakau de hoofdstad zal zijn van het laatstgenoemd gedeelte.

Te Weenen heeft de tijding eene hevige sensatie verwekt. Men beschouwt die inlijving als eene gebeurtenis van groot gewigt, waarvan de gevolgen een zeer noodlottigen invloed op Europa kunnen uitoefenen. Een brief, van daar geschreven, zegt nog, dat de eindelijke vereeniging van het grondgebied van Krakau bij de Oostenrijksche monarchie den 14 dezer is bewerkstelligd. Een keizerlijk commissaris, graaf Deyns, was met de uitvoering daarvan belast, en een manifest, door de drie mogendheden onderteekend, heeft zulks aan de inwoners van Krakau bekend gemaakt. Een gedeelte der troepen, die de bezetting zullen uitmaken, zijn er reeds aanwezig, doch zullen nog met 3000 man vermeerderd worden.

---

Een brief van Mossul, door de *Augsb. Zeitung* medegedeeld, bevat de treurige tijding, dat Bader-Khan, het opperhoofd der Kurden bijna alle Nestoriaansche christenen heeft laten ombrengen, voorgevende, dat zij door het aanvallen van zijn volk zijne wraaklust hadden opgewekt. Den patriarch der Nestorianen is het gelukt naar Mossul te ontkomen.

---

Er gewerd ons dezer dagen een opstel van een onzer geabonneerden, hetwelk wij, wegens zijne uitvoerigheid, in ons blad niet vermogen op te nemen.

Wat echter het hoofddenkbeeld van dit artikel betreft, dat het zeer inconstitutioneel, en daarom zeer ongepast, en vervolgens nog zeer aanstootelijk is voor het enkel lid van den Raad, dat de katholijke Godsdienst belijdt, de Raadsvergaderingen met een protestantsch gebed aan te vangen, gelijk bij sommige provinciale Staten en stedelijke Regeringen plaats heeft — wat dit hoofddenkbeeld betreft, wij kunnen natuurlijk niet anders, dan ons daarmede ten volle te vereenigen, van meening voor het overige, dat men eene dergelijke onedelmoedigheid, die tevens eene ongerijmdheid is, slechts behoeft te noemen, om haar niet alleen door Katholijken, maar door allen, die eenig begrip van eene constitutioneele Regering hebben, te doen veroordeelen.

---

'S GRAVENHAGE, 22 Nov. Heden avond wordt er eene luisterrijke soiree door Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden gegeven in het paleis in het Korte Voorhout.

— De solo-violoncellist van Z. M., de heer van Gelder, heeft, naar men verneemt, den algemeenen bijval verworven en de bijzondere tevredenheidsbetuiging van Z. M. den Koning mogen verwerven, bij gelegenheid van zijne uitmuntende voordragt op de soirée, die Vrijdag avond bij Z. M. gegeven is.

— H. M. de Koningin heeft, naar men uit Rome schrijft, voor haar vertrek uit die stad, bij onderscheidene beroemde kunstenaars bestellingen gedaan, en aan vele personen prachtige geschenken gegeven.

— Morgen zal Z. K. H. Prins Frederik van Pruissen per spoortrein naar Arnhem vertrekken, om verder de reis naar Dusseldorf aan te nemen; de Prins van Saxen-Weimar zal overmorgen naar Londen oversteken.

— Z. M. heeft gratie van de straffe des doods verleend aan den soldaat F. Hooijesbrood, van de 2de komp., 2de bat., 6de regement infanterie, oud 19 jaren, tot welke straf hij door de krijgsraad van het provinciaal kommandement van Noordbraband, wegens insubordinatie, was veroordeeld tijdens hij wegens zijn aanhoudend berispelijk gedrag in de 2de klasse van discipline diende, zijnde dat arrest in tien jaren gevangenisstraf veranderd.

— Uit Luxemburg schrijft men, dat er de volgende maand eene algemeene volkstelling van het groot-hertogdom zal geschieden, ten einde tot grondslag te strekken, waarnaar het aandeel van hetzelve in het contingent van het Duitsche Tolverbond zal worden geregeld.

— Dezer dagen zijn alhier in een der voornaamste koffijhuizen *nieuwe guldenstukken* ontvangen, onder de regering van Willem I geslagen, die zoodanig *gesnoeid* zijn, dat de bevoegde authoriteit daarvan kennis genomen, en een streng onderzoek heeft in het werk gesteld.

— Eerlang zal, naar men verneemt, eene wetsvoordragt aan de Tweede Kamer geschieden, tot verhooging met *f* 100,000 van het VII hoofdstuk der begrooting, (marine) en zulks tot het aanvankelijk bestrijden der kosten, die gevorderd worden tot herstel van de groote doksluis te Vlissingen, die zeer dringende reparatie schijnt te vorderen, wil men groote schaden zoo aan de stad als aan de aldaar zijnde maritime etablissementen verhoeden.

---

'S HERTOGENBOSCH, 21 November. Deze week heeft iemand zich vergrepen aan diefstal van eene koperen melkkan, met melk gevuld, op de openbare markt alhier. Deze diefstal is, wel is waar, op zich zelve gering, doch wij vermeenen niet te dwalen, wanneer wij daaruit de gevolgtrekking afleiden, dat de dader dit enkel en alleen schijnt gedaan te hebben, om in verzekerde bewaring te geraken en aldus van de zorg voor den kost ontslagen te zijn. Niemand, die een kwaad oogmerk voedt, of het zoude een onzinnige zijn, zal wel ten aanzien van honderde menschen, zulk een feit gaan bedrijven.

Het verdient loffelijke vermelding, dat men in onze behoeftige tijden niet meer van diefstallen hoort. Wel is waar, worden enkele diefstallen gepleegd, doch zij zijn bijna niet noemenswaardig en klaarblijkelijk uit loutere armoede gepleegd.

Het water is hier zoo laag, dat de toevoer van kalk, steenkolen, enz., bijna geheel gestremd is. Stoombooten en trekschuiten raken nog al eens op den grond vast, en het water staat op heden 1,99 beneden 0.

# BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

## FRANKRIJK.

PARIJS, 21 November. De *Presse* verzekert, dat de Infant don Enrico met Koningin Isabella is verzoend en dat hij zich naar Madrid denkt te begeven. Gisteren is de prins door den Koning ontvangen.

---

MADRID, 14 Nov. Den 11 dezer heeft eene commissie van de St. Ferdinands bank eene bijeenkomst gehad met den minister van financiën, ten einde de voorwaarden vast te stellen, volgens welke de bank een voorschot zal doen van de gelden, die benoodigd zijn tot betaling van het semester. Eene nieuwe bijeenkomst zal eerdaags met hetzelfde doel plaats hebben: men zegt, dat de beide partijen het bijna geheel eens zijn.

— De minister van financien heeft bij de regtbank eene aanklagt ingediend tegen het manifest van de progressistische partij, waarbij de onderteekenaars hebben beweerd, dat er verkwisting van de openbare schatkist had plaats gehad.

— De regering heeft geene latere tijdingen uit Lissabon ontvangen. Nogthans er zijn geruchten in omloop van den 11den November, welke, over het geheel genomen, gunstig zijn voor de zaak van Dona Maria. De bijzondere zending van den kolonel Wylde, bij de Koningin, moet geheel van vredelievenden aard en gunstig zijn voor de belangen van den troon. Onder de geruchten, welke heden verspreid waren, zeide men ook, dat de rebellen voor de voorhoede van Saldanha's leger de vlugt hadden genomen. Te Oporto zou eene zamenzwering uitgebarsten zijn.

---

LISSABON, 13 Nov. De Junta van Oporto, zeggen de berigten over Madrid ontvangen, heeft aan den graaf Das Antas den titel van hertog del Mino geschonken. Eenige notabelen onzer hoofdstad hebben zich naar hem heen begeven. Onder dezen noemt men den voormaligen minister van financiën Oguiar en den heer Damora, regter van eersten aanleg van Lissabon.

De *Clamor Publico* spreekt van eene junta, die zich te Cintra, 4 uren van Lissabon, gevormd heeft.

Van Merida schrijft men aan dat dagblad, dat, behalve Lissabon en Jelves, alle steden de partij der opstandelingen gekozen hebben, en ook dat deze laatste stad waarschijnlijk spoedig zal overgaan.

## ENGELAND.

LONDEN, 20 November. De *Times* zegt, dat het parlement uiterlijk den 19 Januarij zal vergaderen.

— In den afgeloopen nacht zijn te Gravesend huizen door een hevigen brand vernield.

— De whig-partij heeft dezer dagen aan de Universiteit van Glasgow eene nederlaag geleden. John Russ[ell] was als kandidaat tot den eerepost van Lord-Rector [der] Universiteit voorgedragen, en bekwam 191 stemme[n], terwijl zijn concurent, de heer Wordsworth, er 2[..] verwierf. Daar echter lord Russell de meerderheid [in] twee van de vier collegiën had verkregen, en de ste[mmen] men niet per hoofd maar per collegie worden opge[no]men, ontstond er eene staking; de beslissende ste[m] van den vice-rector deed echter de schaal in z[ijn] voordeel overslaan, en hij werd gekozen; maar m[en] gelooft, dat hij de benoeming niet zal aannemen, u[it] hoofde van het zoo weinig vleijende der verkiezing.

— Wij lezen in de *Tablet*: Ofschoon wij met re[den] vreezen, de nederigheid van personen te kwetsen, d[ie] niet willen, dat men hunne schoone daden openba[ar] maakt, kunnen wij ons echter niet onthouden de go[d]vruchtige volharding te vermelden der dochters v[an] den generaal Simcoe, die zich in den Amerikaansche[n] oorlog bijzonder heeft onderscheiden. Deze jonge meisj[es] hebben dezer dagen eene Kerk gebouwd op de oud[e] bouwvallen van de abdij Dunkswell, nabij Hanniton[;] zij hebben met eigen hand al de steenen van dat ge[]bouw gevormd. Eene groote vergaderzaal, die de ge[]neraal had beginnen te bouwen, maar die nog niet vol[]tooid was, diende tot werkplaats voor deze arbeidsters[.] Wij moeten er bijvoegen, dat de jonge ladies een[e] krachtdadige hulp hebben ondervonden van Miss Rickard[s] van Stow-Langtoft, in het graafschap Bury, die naa[r] men ons heeft verhaald, alle vensters van geschilderd[e] glazen heeft voorzien; zij zelve had die schoone glaze[n] beschilderd en geheel door middel van het vuur voo[r] het gebruik geschikt gemaakt.

---

DUBLIN, 15 Nov. De laatste zitting der repeal-ver[]eeniging leverde eene zekere belangrijkheid op. De hee[r] O'Connell heeft aan de vergadering te kennen gegeven[,] dat de Bisschoppen, in hunne laatst gehoudene bijeen[]komst eenparig besloten hadden, verzoekschriften aan he[t] Parlement in te dienen, met het doel, om eenige wijzi[]gingen te vragen in de voordragten van wet betreffend[e] de donatiën, en de huwelijken, en om de afschaffing t[e] verzoeken van de wet aangaande de beperkingen, waar[]aan de geestelijke orden waren onderworpen. Hij heeft er bij gevoegd, dat de Bisschoppen hem den vereeren[]den last hadden opgedragen, van deze verzoekschriften in het Lagerhuis ter tafel te brengen. De Bevrijder heeft vervolgens verklaard, dat hij evenmin de gedachte heeft gekoesterd van de vergadering te verdagen, als om de repeal te verontrusten. »Eerder zullen wij sterven! voegde hij er bij; wij zullen ons vreedzaam, constitutioneel pad blijven bewandelen, tot dat wij zullen verkregen hebben wat wij wenschen, namelijk ons nationaal Parlement."

Voor de eerste maal heeft de vergadering een Katholijken Bisschop, namelijk Mgr. Browne, Bisschop van Elphin, in haar midden gezien. Die prelaat nam het woord om te verklaren, dat hij het in de tegenwoordige omstandigheden zijnen pligt had gerekend, door zijne tegenwoordigheid in Conciliation-Hall een sprekend bewijs te geven van zijne goedkeuring van het beginsel der zedelijke kracht, hetwelk door den heer O'Connell wordt gehuldigd. Vervolgens legde hij in naam der hooge en mindere geestelijkheid de getuigenis af, dat de katholijke prelaten en geestelijken met den Bevrijder instemden en met afkeer de ellendige pogingen der partij van het Jonge Ierland gade sloegen. Op het voorstel van O'Connell, stelde de vergadering een votum tot dankzegging en vereering jegens Mgr. Browne op.

— De Engelsche pers houdt zich voortdurend met den toestand van Ierland bezig en schier iederen dag worden nieuwe plannen voorgesteld om dit ongelukkig land hulp te bieden. De *Morning-Chronicle* heeft o. a. reeds een systema van onteigening ontwikkeld, in dier voege, dat, met behoud aan de tegenwoordige eigenaars van gelijke inkomsten als die zij thans genieten, de landbouwers, die den grond thans als pachters bebouwen, volgens eene wet, tot eigenaars mogten worden verheven. Dat dit systema echter onuitvoerbaar is, laat zich denken.

Intusschen verdubbelt het gouvernement zijn hulpbetoon en de grondeigenaars gaan de regering daarin loffelijk voor. Een derzelve, de markies van Hereford, op wiens goederen vele duizende menschen zich generen, heeft niet alleen aan zijne pachters een groot gedeelte van hunne landhuur en achterstallige rente kwijt gescholden, maar zelfs aanzienlijke verbeteringen daargesteld, welke eene uitgave van meer dan ruim 40,000 £ zullen vereischen.

---

Volgens berigten van de Kaap de Goede Hoop tot den 19 September zetten de Kaffers hunne strooptogten op de grenzen voort, en ofschoon er een leger van 5 à 6000 man op de been is, om hen tot rede te dwin-

gen, maken de Engelschen echter geene belangrijke vorderingen. Intusschen schijnen de Kaffers vredes-voorslagen te hebben gedaan, welke evenwel door den gouverneur-generaal verworpen zijn. De kolonisten, die bij de ongenoegzaamheid van geregelde troepen verpligt zijn het land te bewaken, verlangen uit al hun vermogen naar de opheffing der vijandelijkheden, de noordelijke en westelijke gedeelten der volkplanting verkeerden vooral in een beklagenswaardigen toestand, daar zij het meest aan de aanvallen der Kaffrs zijn blootgesteld.

— De *Morning-Chronicle* weerspreekt het gerucht, door den *Morning-Post* verspreid en door de *Standard* bevestigd, betreffende eene oneenigheid, die tusschen de leden van ons kabinet zou zijn ontstaan.

## DUITSCHLAND.

BERLIJN, 18 Nov. Een bijzonder schrijven uit Weenen zegt, dat Pruissen, als eene vergoeding voor de inlijving van het grondgebied Krakau, van Oostenrijk heeft verworven, dat laatstgenoemd rijk zich bij het Tolverbond zal aansluiten. Het hof van Weenen zou zich alleen eenig voorbehoud hebben doen toekennen wegens het meerendeel zijner voornaamste handelsartikelen. Dit berigt vereischt echter nog bevestiging.

— Den 25 dezer maand zal alhier op nieuw eene algemeene bijeenkomst van de Gustaaf-Adolf-vereeniging worden gehouden. Men gelooft reeds vooraf als zeker te kunnen aannemen, dat de bepaling der uitsluiting van Dr. Rupp zal worden ingetrokken. De burgemeester Nannyn heeft zich belast, het voorstel daartoe aan te bieden en te verdedigen. Het Pruissisch gouvernement toont van zijnen kant stellig besloten te hebben, niet éene *vrije kerk* te willen erkennen, ofschoon zij, volgens het Pruissisch wetboek (Landrecht) alle regt hebben, die erkenning te eischen. Zoodra Pruissen echter zal bespeuren, dat van zijne 10 millioen protestanten 6 à 7 die vrije godsdienst en het vrij beheer over hunne gemeenten dringend zullen eischen, is het te voorzien, dat het gouvernement genoodzaakt zal zijn om toe te geven. Maar dan zal Pruissen opgehouden hebben tot de christen-mogendheden te behooren.

Intusschen is de Gustaaf-Adolf-Vereeniging genoodzaakt, op eigen behoud bedacht te zijn. Allerwege heerscht oneenigheid in haren boezem. Te Gottingen heeft de politie de deuren van het gebouw der vergaderingen moeten sluiten, zoo hevig waren de discussiën van de leden. De piëtisten toonen zich onverzoenbaar met de Ruppisten der *vrije kerk* en werpen hun vloek op die van Koningsbergen, die zij als oorzaak dezer scheuring beschouwen. Er is thans sprake van eene algeheele herziening van de statuten dezer vereeniging. Dit, zegt men, zal een onderwerp ter overweging uitmaken voor de aanstaande algemeene vergadering.

KEULEN, 21 Nov. Drie en veertig handelaars van Dusseldorp, Barmen, Duisburg, Aken, Crefeld, enz. hebben, dato 17 Julij, een breedvoerig verzoekschrift aan den minister van financiën in Pruissen gerigt, bevattende eene lijst van alle artikelen, waarvan, ten gevolge van het laatst gesloten handelstractaat tusschen Holland en België, de inkomende regten aan de Hollandsche grenzen minder zijn voor België dan voor het Tolverbond. De onderteekenaars van dat verzoekschrift beweren, dat de meerdere gunsten aan België toegestaan te wijten zijn aan het door Holland, volgens hen, gestadig gevolgd sijsteem, om den handel op Duitschland uit al zijn vermogen te bemoeijelijken. Ten slotte verzoeken zij den minister, al zijn invloed te willen bezigen, om Holland door middel van onderhandelingen over te halen, of des noods door het nemen van represailles te dwingen, aan het Tolverbond dezelfde voordeelen toe te staan, die het aan België heeft vergund.

Het is te denken, dat deze petitie te Berlijn beter zal ontvangen worden dan de vorige. Immers er staat thans een ander minister aan het hoofd van dat departement, en de onderteekenaars hebben van onderscheidene kamers van koophandel blijken van belangstelling en symphatie ontvangen.

—Eene geheele omwenteling in de spoorweg-spekulatien is op het punt van in Pruissen tot stand te worden gebragt. De meeste vereenigingen, die zich in dit land gevormd hebben, tot daarstelling der ijzeren wegen schijnen hare ontbinding nabij te zijn. De deelhebbers onttrekken zich de een na den ander. Men wil o. a. weten, dat de Aaken-Dusseldorfer spoorweg-maatschappij op het punt is van ontbonden te zullen worden.

MUNSTER, 14 November. De verkiezing van den nieuwen Bisschop is op den 19 November bepaald. Zijne proclamatie zal onmiddelijk plaats hebben, en voor dat men daarvan verslag doet aan den Koning. Alzoo nemen de verkiezingen van het kapittel een aanvang in den geest van het concordaat. Het kappittel begint met zich te verzekeren, dat zich onder het aantal kandidaten die het eene voorafgaande bijeenkomst gekozen heeft, geen *persona ingrata* bevindt; vervolgens gaat het met alle vrijheid tot eene eindkeuze over, waarvan de bekrachtiging alleen van den H. Stoel afhangt.

---

Een brief van Bremen, aan de *Augsb. Allg. Zeitung* gerigt, wil thans weten, dat de oprigting van eene stoombootdienst tusschen die stad en New-York, spoedig haar beslag zal krijgen. De correspondent noemt de talrijke voordeelen op, die deze dienst aan Duitschland moet aanbrengen, en welke inderdaad zeer beduidend zijn. De verschillende Europesche natiën hebben dit zoozeer gevoeld, dat vele derzelve de ijverigste pogingen hebben in het werk gesteld, om Noord-Amerika te bewegen, eene der havens van Europa als het punt van aankomst te kiezen. Frankrijk heeft hiertoe middelen beproefd voor Hâvre, Engeland voor Liverpool, België voor Antwerpen, Holland voor Rotterdam en Denemarken voor Glückstadt. Intusschen heeft Amerika aan Bremen de voorkeur gegeven. Men is benieuwd te weten, in hoe verre dit berigt geloof verdient, en of Noord-Amerika de zaak uit een juist oogpunt heeft beschouwd.

---

De groothertog van Baden heeft een voorloopig dekreet uitgevaardigd, krachtens hetwelk de huwelijken tusschen personen van verschillende geloofsbelijdenissen aangegaan, indien er voor een van beiden een kerkelijk beletsel bestaat, hetwelk de staat niet erkent, zullen kunnen gesloten worden, na twee zondagsche afkondigingen en het aanplakken van hunne namen door den plaatselijken burgemeester. De katholijke geestelijken worden bij dit dekreet ontheven van de noodzakelijkheid om tot de gemengde huwelijken op eenigerlei wijze mede te werken.

---

Het gouvernement van Hessen-Darmstadt heeft voor eenigen tijd besloten, het Fransche wetboek in het hertogdom door een nieuw wetboek te doen vervangen; dit plan ontmoet echter een beduidenden tegenstand van de zijde des volks.

Ook Keur-Hessen, Brandenburg en meerdere oorden van Middel-Duitschland worden door de secte der wederdoopers verontrust. De gouvernementen hebben zich de zaak reeds moeten aantrekken.

---

GENEVE, 17 November. De tijding van vreemde tusschenkomst begint in Zwitserland meer zekerheid te erlangen. De Fransche troepen zijn onze noordwestelijke grenzen genaderd. Bazel heeft het van zijnen pligt geacht, de Vorort daarvan kennis te geven. Oostenrijk van zijne zijde heeft het kanton Graauwbunderland op eene officieele wijze doen aanzeggen, dat van het oogenblik af, dat dit kanton zijne militie mogt voegen bij een leger, dat tegen het Katholijk Verbond zou worden gerigt, Oostenrijk hem zijnen weg van Splügen afsluiten en zich het nemen van nog andere maatregelen voorbehouden zou. En als wilde men aan deze mededeeling meer gewigt hechten, is het kleine prinsdom Lichtenstein, eene soort van onzijdig terrein tusschen Vorarlberg en Zwitserland, door Oostenrijksche troepen bezet.

De epidemie der regeringloosheid heeft zelfs de studenten van Bern aangetast. Zij hebben onlangs een verzoekschrift aan den grooten raad ingediend, waarbij zij op gebiedenden toon de algeheele hervorming der universiteit en de vervanging der hoogleeraren door andere eischen. De groote raad schijnt tot nog toe weinig geneigd om deze eischen in te willigen; maar de volksvergadering, magtiger dan het gouvernement, zal hun verzoek ondersteunen.

Op het valschelijk verspreid gerucht, dat de bewoners van Walliserland zich gereed maakten om den bergpas van Sanetsch met geweld in te nemen om aan hunne bondgenooten van Friburg te hulp te komen, heeft men, eenige dagen geleden, alle manschappen van het land Gessenay, waaronder men te beschikken had, op de been gebragt en een veiligheids-wacht gevormd. De radicalen zijn gewapend tegen de minste voorvallen, die zouden kunnen strekken, om botsingen te doen ontstaan tusschen de beide partijen, die Zwitserland verdeelen.

Men schijnt zich alhier aan eene poging der communistische radicalen te verwachten om ons nieuw gouvernement omver te werpen, de volksvertegenwoordiging te ontbinden en eene constitutie goed te stemmen, gegrond op het gedenkwaardig programma, getiteld: de *wensch des volks*. De voorloopige staatsraad tracht de door beloften van vergunningen overwonnen partij weder aan zich te verbinden. De raad rekent, in een buitengewoon geval op den bijstand van het gouvernement van Waadtland, daar men weinig staat kan maken op de trouw der troepen, die zeer verdeeld en ontevredelijkt zijn.

De pauselijke nuntius in Zwitserland heeft aan ons voorloopig bestuur schriftelijk kennis gegeven van de ontvangst van den brief, waarbij dat gouvernement hem de vestiging der nieuwe orde van zaken heeft berigt. Diensvolgens zullen de betrekkingen der kanselarij niet afgebroken worden. De eenige kantons, die het voorloopig bestuur nog niet schriftelijk hebben erkend, zijn: Neufchatel, de zeven kantons van het katholijk Verbond, Graauwbunderland en Appenzell.

De verkiezingen van den vertegenwoordigenden raad te Bazel zijn ten voordeele der liberalen uitgevallen.

---

Berigten van den Caucasus, door de Pruissische *Staatszeitung* medegedeeld, zijn weinig belangrijk; zij maken alleen gewag van den aanval, die door de inboorlingen op het onverwachtst op het fort Schalaschoff is gedaan, terwijl de bezetting de aanvallers met groot verlies heeft teruggeslagen. Een volksstam, die der Dschigetes, wier gezindheid eenige bezorgdheid inboezemde, heeft zich op nieuw onderworpen.

## ITALIE.

ROME, 12 November. Het jubilé, dat de Paus gewoonlijk ter gelegenheid van zijne bezitneming vergunt, zal te Rome den tweeden Zondag van den Advent een aanvang nemen en tot den vierden Zondag duren. De geestelijkheid bereidt zich daartoe voor door middel eener algemeene retraite, waarvan de oefeningen den 20 dezer maand een aanvang nemen.

De buitengewone gezant van Rusland, graaf Bloudoff, is ll. Woensdag door den H. Vader ontvangen, aan wien hij zijne brieven overhandigd heeft, bij welke hij gemagtigd is, de onderhandelingen betreffende de godsdienstige aangelegenheden van Rusland voort te zetten. Daags na dit eerst bezoek van den Russischen zaakgelastigde heeft Z. H. de Eerw. abdis van Minsk bij zich ten gehoore toegelaten.

— De spoorweglinien, waarvan de daarstelling door het pauselijk gouvernement is vastgesteld, zijn voorloopig de volgende:

1°. door de vallei *del Sacco* naar de Napelsche grenzen, in de nabijheid van Ceprano;

2°. van Porto d'Anzio naar Rome;

3°. van Rome naar Civita-Vecchia;

4°. van Rome langs Foligno naar Ancona, en van daar naar Bologna.

De daarstelling dezer ijzerbanen zal worden toevertrouwd aan particuliere compagnieschappen, vertegenwoordigd door onderdanen der kerkelijke staten.

Dit besluit werd zoo als gemeld is, op den dag der bezitneming openlijk aangekondigd.

## BELGIE.

BRUSSEL, 22 November. Laatstleden Donderdag heeft de kamer der vertegenwoordigers de craadslaging over het adres voortgezet. De heeren de Merode, de minister van financiën, Castiau, Rogier en de minister van binnenlandsche zaken hebben achtervolgens het woord gevoerd.

Eergisteren is de discussie hervat.

De Kamer heeft gestemd over het amendement van den heer Rogier. Het heeft 34 stemmen verworven; 52 leden hebben hetzelve verworpen. Vier leden, die zich in de laatste zitting tegen het kabinet hadden vereenigd, hebben zich bij de meerderheid gevoegd; t. w. de heeren Liedts, Pirmez, Martens en Biebuyck. Negen leden waren afwezig. Twee der ministers, die geen vertegenwoordigers zijn, hebben aan de stemming geen deel kunnen nemen. Verondersteld dus, dat de oppositie eene talrijke partij vormde, die besloten had, altijd eenparig te stemmen, dan zouden de krachten van de Kamer aldus verdeeld zijn: 58 stemmen in de meerderheid en 37 stemmen in de minderheid. Alzoo kan het kabinet rekenen op eene meerderheid van een en twintig stemmen.

Gisteren heeft de Kamer alle paragrafen van het adres goedgestemd. Het heeft slechts weinig wijzigingen ondergaan, en het geheel is met 74 tegen 5 stemmen aangenomen. De minister van oorlog heeft vervolgens onderscheidene amendementen voorgesteld op de voordragt van wet, betreffende den gezondheidsstaat van het leger. Na door het lot de leden te hebben bepaald, welke zich tot eene deputatie zullen vereenigen, ten einde de Koning het adres aan te bieden, is de zitting geëindigd.

— Oostenrijk, dat er veel belang in stelt, dat de Indische mail den weg voortaan over Triëst nemen zal, heeft een agent, den heer Schwarzer, herwaarts gezonden, om de oorzaken te onderzoeken, waaraan de vertraging van den laatsten koerier te wijten is. De *Augsb. Zeitung* zegt, dat die vertraging moet worden toegeschreven aan den langzamen gang van het konvooi tusschen Keulen en Ostende. De koerier zou nu 32 uren hebben noodig gehad, om dien afstand af te leggen, terwijl het traject met een buitengewoon konvooi in acht uren kon worden volbragt. Het is dus te denken, indien de weg van de Indische mail voortaan bepaaldelijk over Triëst zal loopen, dat ons gouvernement eene speciale locomotief ten gebruike van den koerier in gereedheid zal houden.

— De infant Don Enrico van Spanje, de broeder van den gemaal der Koningin, is ll. Donderdag met den gewonen ochtend-trein van Brussel naar Parijs vertrokken.

— H. M. de Keizerin-Douairière van Brazilië, reizende onder den naam van Gravin van Mondello, en verzeld van hare dochter, de hertogin van Bragana en hun gevolg, is op hare reis van Portugal naar Duitschland, bij haren doortogt in België, aan het station te Mechelen door den generaal van Cruykenburg, adjudant van den Koning der Belgen, in naam van Z. M. begroet; ook bevond zich aldaar de gezant van Portugal om H. M. te ontvangen.

## STADSNIEUWS.

### BURGERLIJKE STAND.

Van 16 tot 21 November zijn ingeschreven.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Voltrokken Huwel. | 40. | Levenloos aangegeven Zonen. . . | 12 |
| Geborenen . . | 157 | dito dito Dochters. . | 2 |
| Overledenen . . . | 258. | Elders overl. en alhier ingeschreven. | — |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Totaal | Gehuwde Paren . . . . . . . . | 1783. | Sedert primo Januarij 1846. |
| | Geborenen . . . . . . . . . . . | 7076. | |
| | Alhier overledenen. . . . . . . | 7373. | |
| | Elders overl. en alhier ingeschreven. | 224. | |

BEVALLEN (20 Nov.): A. Stronk, geb, Heeres, Z. — E. J. A. Diekman, geb. Hesselfelt, D. — (21 Nov.): J. E Helmhout, geb. Ikler, Z.

OVERLEDEN (16 Nov.): J. H. Sparenberg, 55 j. — A C. Broum, Wed. W. Andreé, 76 j. — (18 Nov.); Gezina Fokkel, Wed. Joh. Teylekens en C. de Jong, 72 j. — E. M. le Comte, Wed. M. Boolen, 48 j. — (19 Nov): C. Stein, 34 j. — W. Bolk, 81 j. — (20 Nov.): A. S. Schott, 63 j. — Joanna Hulshoff, 37 j.

## HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 23 November.

*Koffij* buiten de Surinaamsche, die van f $5\frac{1}{4}$ tot f 8 meerendeels in veiling verkocht is, hebben weinige omzettingen plaats gevonden; doch blijven de prijzen van Cheribon vast, en is onder 20 c. geen veile Cheribon te vinden. Van de laatste groote inkoopen zijn in de afgeloopen week van Holland wederom ca. 8000 balen te Antwerpen aangekomen.

*Suiker* stil en weinig omgegaan, terwijl de berigten van Havana mangueren.

*Katoen* zonder vraag, de prijzen gedrukt, terwijl de Amerikaansche berigten gunstig over den oogst spreken.

*Rijst* vast, wij noteren Carolina op f 16; gepelde Tafel f $14\frac{1}{4}$ a f 15; gepelde Java f $12\frac{1}{2}$ a $\frac{5}{8}$; Fruiten gevraagd, Lamos Rozijn f $8\frac{1}{2}$; Specerijen zonder handel.

*Tarwe* 127 ℔ witb. Pools. f 360; 125 ℔ puike bonte dito f 330; 123, 125 ℔ n. Vries. f 327, 335; 127 ℔ n. Gron. f 336; 124 ℔ roode Odes f 327, in ent.

*Rogge* 119 ℔ Archangel f 278; 118 ℔ Petersburg f 277; 117 ℔ dito f 274 entr.; 118, 119 ℔ Pruis. f 272, 275 cons. *Haver* 71, 77 ℔ Voer f 122, 135; 72 ℔ dito f 124.

*Boekweit* 120 ℔ Amersf., Nijkerker en Gooische f 224; 122 ℔ Vriessche f 228.

*Koolzaad.* Elve £vl. 55. Op 9 vaten Olie, in April £vl. 59; Nov. en Dec. 58. *Lijnzaad*, een doen. Koningsb. 107/4 112 ℔ f 265, 285; Memel 115 ℔ f $322\frac{1}{2}$; Riga 107/8 ℔ f 280. *Raapolie* per 6/w. f $35\frac{1}{4}$; Vliegend $31\frac{1}{4}$; primo Mei $34\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$; Dec. $33\frac{3}{4}$, 34. *Lijnolie* per 6/w. f $32\frac{3}{4}$; Vliegend $31\frac{3}{4}$. *Hennipolie* per 6/w. f $35\frac{1}{2}$; Vliegend $34\frac{1}{2}$. *Raapkoeken* 1040 f 70, 72. *Lijnkoeken* (harde) 104 f 10, 12.

LEIDEN, 21 November. *Boter* van f 44 tot 30 het vierde, met een flaauwe markt; *Tarwe* willig f 11,50 tot 11,75 per mud. *Rogge* idem f 9,60 tot 9,75 a f 10 per mud. *Garst* idem f 5,60 tot 6,00 per mud. *Haver* idem f 4,70 tot f 5,00 per mud. *Duiveboonen* f 8,00 tot f 8,20 per mud. *Paardenboonen* f 7,00 tot f 7,30 a f 7,40 per mud. *Rund- en Osse-vleesch* eerste kwaliteit 25 a $27\frac{1}{2}$ de 5 ons; *Varkensvleesch* 20 a 22 cents de 5 ons; *Schapenvleesch* idem maar niet te willig.

LEEUWARDEN, 20 Nov. *Boter* f 39,00 a f 40,75 — *Kaas* f 23,00 a f 27,00.

## PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

| 21 NOV. | | | gebl. | 22 NOV. $1\frac{1}{2}$ u. | | | gebl. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| NEDERL., Werkel. Sch, à | $2\frac{1}{2}$ | pCt. | $58\frac{7}{16}$ | $58\frac{5}{8}$ | à | $58\frac{7}{16}$ | $58\frac{7}{16}$ |
| Dito Dito . . . . . | 3 | » | $70\frac{3}{4}$ | $70\frac{1}{2}$ | » | $70\frac{5}{8}$ | $70\frac{5}{8}$ |
| Dito Dito op resc. . | 3 | » | $70\frac{11}{16}$ | $70\frac{5}{8}$ | » | | |
| Dito Dito . . . . . | 4 | » | $91\frac{7}{16}$ | $91\frac{1}{4}$ | » | $91\frac{5}{16}$ | |
| O. I. Leening . . . | 4 | » | $91\frac{1}{4}$ | $90\frac{7}{8}$ | » | | |
| Amortis. Syndic. . . | $4\frac{1}{2}$ | » | | | » | | |
| Dito Dito . . . . . | $3\frac{1}{2}$ | » | $87\frac{1}{2}$ | $87\frac{3}{8}$ | » | | |
| Handel-Maatschappij . | $4\frac{1}{2}$ | » | $172\frac{1}{2}$ | $172\frac{5}{8}$ | » | $172\frac{3}{4}$ | $172\frac{5}{8}$ |
| Haarlemmermeer . . | 5 | » | | | » | | |
| Aand. Rijn-Spoorweg . | $4\frac{1}{2}$ | » | | | » | | |
| Aand. Holl. S. M. | | » | | | » | | |
| BELGIE . . . . . . . | $4\frac{1}{2}$ | » | | $91\frac{1}{2}$ | » | | |
| Dito . . . . . . . | $2\frac{1}{2}$ | » | | | » | | |
| Dito bij Rotschild . . | $2\frac{1}{2}$ | » | | | » | | |
| SPANJE, L. bij Ard. van 85 £ | 5 | » | $21\frac{1}{2}$ | $21\frac{1}{8}$ | » | $21\frac{5}{8}$ | $21\frac{3}{8}$ |
| Dito bij Dito onb. st. | 5 | » | $20\frac{3}{4}$ | $20\frac{1}{8}$ | » | $20\frac{5}{8}$ | |
| Dito . . . . . . . | 3 | » | | $37\frac{5}{8}$ | » | $37\frac{1}{2}$ | |
| Dito Binnenl. à 6 m. . | 3 | » | $31\frac{5}{8}$ | $31\frac{1}{2}$ | » | $31\frac{11}{16}$ | $31\frac{5}{8}$ |
| Coupons Ardoins . . | | » | $18\frac{1}{8}$ | 18 | » | $18\frac{3}{8}$ | |
| Passive . . . . . . | | » | | | » | | |
| Deferred . . . . . | | » | | | » | | |
| Fransche Uitgest . . | | » | $6\frac{1}{4}$ | $6\frac{5}{16}$ | » | | |
| PORTUGAL, te Londen . | 3 | » | $38\frac{3}{4}$ | $38\frac{1}{4}$ | » | $38\frac{5}{8}$ | $38\frac{5}{8}$ |
| Dito Dito . . . . . | 4 | » | $37\frac{1}{2}$ | $36\frac{7}{8}$ | » | $37\frac{3}{8}$ | $37\frac{5}{16}$ |
| Dito Binnenl. à 1 Conto | 5 | » | | | » | | |
| RUSL. Obl. H. 1798 en 1816 | 5 | » | $104\frac{7}{8}$ | $104\frac{3}{4}$ | » | | |
| Dito Dito 1828 en 1829 | 5 | » | $104\frac{3}{8}$ | $104\frac{1}{4}$ | » | | |
| Ct. b. d. 1831 en 1833 | 5 | » | | $96\frac{3}{4}$ | » | $96\frac{7}{8}$ | |
| Dito bij Hope . . . | 4 | » | $88\frac{1}{2}$ | 88 | » | $88\frac{1}{4}$ | 88 |
| Dito bij Stieglitz en C°. | 5 | » | $87\frac{5}{8}$ | $87\frac{1}{8}$ | » | $87\frac{3}{8}$ | $87\frac{1}{8}$ |
| Cert. te Hamburg . . | 5 | » | | | » | | |
| Inschrijving in Assignat. | 6 | » | $68\frac{1}{8}$ | | » | | |
| Cert. van Dito . . . | 6 | » | | | » | | |
| POLEN, Certific. . . . | 4 | » | | | » | | |
| Dito Aand. met Loten fl 300 | | f | | | » | | |
| Dito Dito . . . . fl 500 | | » | | | » | | |
| AMERIKA, Phil. Bank . . | 6 | pCt. | | | » | | |
| Dito . . . . . . . . | 5 | » | | | » | | |
| Dito Bank-Actiën . | | | | $4\frac{7}{16}$ | » | | |

Oostenrijk, Met. 5 pCt. $104\frac{1}{4}$; Nieuwe Aand. met Lot. 339; Braz. 5 pCt. $86\frac{3}{8}$; Mex. $19\frac{7}{8}$, 20, $19\frac{7}{8}$; Peru $19\frac{7}{8}$, 20; Gren. $20\frac{5}{8}$; Ven. 40, $\frac{1}{4}$.

*Koers van het Geld:* Beleening $4\frac{1}{2}$ pCt., Proleng. $4\frac{1}{2}$, 5 pCt. Wissel-Disconto 4 pCt.

## Wisselkoers.

2/m. Hamburg 35.25; Zigt dito 35.62$^{5}/_{10}$; 2/m. Londen 11 95; Zigt Londen 12.02$\frac{5}{10}$; 3/m. Lisbon. 41.75; 3/m. Porto 41.75; 2/m. Petersb 1.90.

## BOEKBESCHOUWING.

*Nederlandsch constitutioneel archief van alle koninklijke aanspraken en parlementaire adressen, enz. verzameld en uitgegeven door Mr. S. P. Lipman, Advokaat te Amsterdam. Eerste verzameling, van de omwenteling van* 1813 *tot de omwenteling van* 1830.

Met erkentelijkheid hebben wij uit de hand van den heer Lipman dezen zijnen jongsten letterkundigen arbeid ontvangen. Daar zijn reeds eenige weken verloopen, sinds hij het publiek de gelegenheid verschafte van »de constitutionele historie van onze tijden in een beknopt bestek" te aanschouwen; en schoon wij gaarne veronderstellen, dat velen onzer lezers onze aankondiging niet zullen hebben afgewacht, om van dat schouwspel getuigen te zijn, achten wij het echter geene overtolligheid, onzen vrienden de gronden mede te deelen, waarom wij hen met nadruk uitnoodigen, zich met de door den heer Lipman verzamelde en uitgegeven stukken bekend te maken.

Niets toch is belangrijker, dan de koninklijke aanspraken en parlementaire adressen, waarin de constitutionele historie der laatste jaren vervat is, in hunne chronologische orde zamengevoegd te zien en te bestuderen, »omdat men daaruit juist het begrip kan afleiden, hetwelk de regering telkens omtrent den stand en den gang der openbare aangelegenheden verlangde te verkondigen, en daarin te gelijk het bestaan of het gemis van volgreeks en aaneenschakeling in de handelingen der bestuurders kan gadeslaan. Men ziet hier te gelijk 's lands historie uit het ministerieël (koninklijk? verg. bl. 123) gezigtspunt en de wisseling van gevoelens tusschen de staatsmagten over de hoogste belangen van het vaderland (bl. IX)." Niets toch is belangrijker, dan deze documenten in zulk een zamenhang te beschouwen, omdat men daarin achtereenvolgens de overgang ziet *worden* van den toon der meest onbegrensde wederzijdsche liefde, tot dien van een deels verholen, deels uitgedrukt wederkeerig scherper toezigt op de bedoelingen der uitvoerende en wetgevende Magt. Niets, eindelijk, is belangrijker, omdat deze documenten, in dit verband zamengevoegd, ons gelcidelijk, eerst langs allerlei zachte, en later steeds duidelijker *nuances*, voeren tot een tijdstip (11 December 1829), dat het noodig geoordeeld werd, bij gelegenheid der aanbieding van een ontwerp van wet wegens de drukpers, in eene koninklijke boodschap, »'s Konings eigene beschouwing over den gang des Bestuurs van zijn Koningrijk open te leggen" (bl. 121).

Doch behalve deze redenen, waarom wij het van gewigt oordeelen, dat het *Nederlandsch Constitutioneel Archief* in veler handen verkeere, zijn er nog andere, die ons doen wenschen, dat er de toegang aan ontsloten moge worden tot het studeervertrek van diegenen der onzen, voor welke onze openbare aangelegenheden meer bepaaldelijk een onderwerp hunner overwegingen uitmaken. De documenten door den heer Lipman verzameld en uitgegeven, waren tot dusverre, in onze *Staats-Courant*, onder zulk een wigt van Wetten en Besluiten en parlementaire Redevoeringen bedolven, dat men tegen den arbeid moest opzien, ze van onder dien stapel op te rakelen. Aldus, o. a., ontsnapte het aan de aandacht, welke bewoordingen gebezigd werden, toen de oprigting van een *Collegium philosophicum* ter openbare landsvergadering moest gemotiveerd worden; aldus kon het gemakkelijk der opmerkzaamheid ontgaan, welke woorden gewisseld werden tusschen het Bestuur en de Vertegenwoordiging, tijdens en na de onderhandelingen met Rome, betreffende het Concordaat; aldus kon men onwillekeurig uit het oog verliezen, wat evenwel een later geslacht zoozeer tot waarschuwing behoort te verstrekken, waarmede eens een Gouvernement van Nederland kon meenen en openlijk erkennen de vrijheid des gewetens genoegzaam geëerbiedigd en aan de Katholijke Godsdienst de haar grondwettig toekomende bescherming op voldoende wijze verleend te hebben. Sedert de uitgave echter van het *N. C. Archief*, liggen al deze voor ons zoo leerzame documenten onder elks bereik, zoodat het thans niets afschrikwekkends meer heeft in de authentieke stukken zelve na te gaan, door welke hooge woorden eens, het ten aanzien der Katholijken gehouden gedrag vergoelijkt, ja, verdedigd werd.

De heer Lipman heeft het *N. C. Archief* van eene Inleiding doen voorafgaan, waarin onderscheidene en de belangrijkste fondamenteele punten, betreffende de ontwikkeling der volkeren in constitutioneelen zin, door hem ter sprake zijn gebragt. Wij hopen, dat de heer Lipman spoedig aanleiding moge vinden tot eene uitvoeriger behandeling dier gewigtige punten, dan het bestek eener Inleiding gedoogde, opdat toch eens door de boven onzen lof verhevene voorstellingswijze van zulk eenen geleerde, die beginselen eene duidelijke bepaling en verklaring erlangen, naar welker verwezenlijking de voorstanders van den zoogenaamde *Vooruitgang* zeggen te streven, doch waaromtrent tot heden toe ons weinig bestemds mogt ter oore komen. R.

## ADVERTENTIEN.




Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.